

Catalunya ja no és la fàbrica d'Espanya

Per què avui una Catalunya independent és econòmicament viable?

Agustí Alcoberro

Historiador. Professor de la Universitat de Barcelona i exdirector del MHCat

El 1901 la generació que va iniciar el catalanisme polític contemporani va apostar per un projecte polític del tot nou. Enfront de l'Estat unitari i centralista, que acabava de fracassar de manera contundent a Cuba i Filipines, aquells joves industrials, menestrals i treballadors van apostar per una "autonomia", que s'havia d'organitzar mitjançant un "estatut".

El model no tenia precedents. Res a veure, òbviament, amb l'Espanya jacobina i obscura del segle XIX, ni amb el discurs obertament antieuropeu i antimodern que començava a predominar entre l'anomenada *Generación del 98* (la del "que inventen ellos"). Però tampoc no es tractava exactament d'una reivindicació de les Constitucions abolides el 1714 (una "devolution", a la manera escocesa). Ni tampoc encara d'un discurs de caràcter netament independentista, com el que ja s'albirava a Irlanda.

Enfront dels vells models, l'"autonomia" semblava una aposta moderna per un govern propi que es fes càrrec de les necessitats d'una societat industrial, urbana i de masses, que l'Estat espanyol, enfonsat en una realitat agrària i terriblement endarrerida, era incapaç d'entendre i de gestionar. Però hi havia més coses: l'economia catalana es trobava totalment vinculada a l'Estat espanyol. Si Gran Bretanya era aleshores "el taller del món", Catalunya era "la fàbrica d'Espanya", com van recordar els economistes Jordi Nadal i Jordi Maluquer de Motes en una exposició organitzada al Born per l'Ajuntament de Barcelona el 1985.

Tot al llarg de la dinovena centúria, a l'Estat espanyol es van confrontar dos models econòmics contraposats. El govern i les elits financeres i latifundistes van apostar per un model agrari i dependent de l'Europa desenvolupada. Només Catalunya va optar pel model industrial. Les trifulques entre lliurecanvistes (partidaris del lliure comerç i de l'entrada de productes manufacturats estrangers) i proteccionistes (defensors de la producció pròpia) van aixecar un mur d'incomprensions i de retrets a banda i banda del riu Sénia.

Però a partir de 1891 tot es va capgirar. De cop i volta, el sectors cerealístics castellans es van trobar que el blat americà, començava a arribar en ràpids vaixells de vapor a molt bon preu. La seva conversió al proteccionisme va ser fulminant, i va trobar nous aliats, com la naixent mineria de carbó d'Astúries o la siderúrgia basca. Els governs de la Restauració van actuar en conseqüència i van començar a instaurar impostos a la importació.

L'economia espanyola de 1891 a 1986 va esdevenir proteccionista, i va acumular endarreriments, sectors obertament obsolets, parasitisme, corrupció i enormes desigualtats socials. La Guerra Civil i els vint anys d'autarquia de tall feixista (1939-1959) ho van posar encara més difícil.

El catalanisme polític del segle XX va ser autonomista per raons de realisme econòmic. Però tot i així les empreses catalanes van patir els boicots organitzats per una part important de l'opinió pública espanyola davant les campanyes a favor de l'autonomia. Això s'esdevingué de manera generalitzada en la dècada de 1930, durant la Segona República. I encara ha tingut algunes rèpliques a començament del segle XXI.

Avui, la situació econòmica és tota una altra. L'economia catalana destina el 62,3 % del seu sector exterior a l'exportació, i només un 37,7 % a la resta de l'Estat

espanyol. Catalunya acumula el 25,6 % del total d'exportacions de l'Estat, mentre que els dos territoris que la segueixen, el País Valencià i Madrid, suposen respectivament l'11,3 i l'11,1 –és a dir, que ni tan sols sumats arriben a aquell percentatge. Les dades sobre un altre sector determinant, el turisme, són tant o més concloents. La nostra economia, les nostres empreses, s'han adaptat a un mercat global que funciona amb una altra lògica.

Crec que ningú no ho dubta, ni tan sols l'adversari: avui la República Catalana és econòmicament viable.